

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

AVANTI JOELI !

Toneelspel in twee bedrijven

door

YVONNE Waegemans

Toneelfonds J. JANSSENS * Antwerpen

1986

(N° 1037)

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste **ACHT** tekstbrochures bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan: S.A.B.A.M.

Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel.

Men mag geen gebruik maken van gekregen of gehuurde boekjes!

Dit spel werd geschreven n.a.v. de 75ste verjaardag van het Instituut Belpaire. Het kan echter aangepast worden aan alle jubilerende instituten.

de schrijfster.

© 1986 Toneelfonds J. Janssens

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt op enigerlei wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Stamboom van Joeli de Fries.

- 1912 Weduwe Mathilde Remora, 45 jaar.
(Remora : schildvis met zuignap op de kop. Hecht zich vast aan de schepen. Figuurlijk : hinderpaal).
- 1912 Joëlle Remora, dochter van Mathilde.
Is op dit ogenblik 16 jaar.
- 1918 Joëlle Remora huwt met Basile Jolibois.
Zij is nu 22 jaar.
(een jolibois is een peperboompje, mooi maar giftig)
- 1925 Geboorte van Jozefine Jolibois (Jo-Jo), dochter van Basile en Joëlle Remora.
- 1947 Jozefine Jolibois trouwt met Botte de Fries.
- 1952 Geboorte van Joëlle de Fries (Joeli), dochter van Botte en Jozefine Jolibois.
Meter is Joëlle Jolibois-Remora.
- 1952 Een week na de doop van Joeli, sterft meter Joëlle.
- 1968 Joeli verlaat het Instituut Belpaire.
Zij is 16 jaar en de reïncarnatie van haar meter Joëlle.
-

Toneelschikking en bezetting

Het eerste bedrijf speelt in 1912.

Het Instituut Belpaire viert zijn tweede lustrum.

Het hele gebeuren speelt zich af op het podium in de feestzaal van het instituut.

Treden op :

MARIE-ELISABETH BELPAIRE	stichteres van het Instituut. 59 jaar.
Nevrouw CHAUMONT	directrice van het Instituut.
Nathilde REMORA	weduwe van 45 jaar.
Joëlle REMORA	haar dochter, 16 jaar.
Leerlingen van het _____	studiejaar.

Het tweede bedrijf speelt zich af in het jaar 1966, in de tuin van Botte de Fries.

Treden op :

Jojo DE FRIES	echtgenote van Botte. 41 jaar.
Joeli DE FRIES	haar dochter. 16 jaar.
	Reïncarnatie van Joëlle Remora.
PIETERNEL,	
BARBARA,	
KATLIJNE,	
DAISY,	
ALMIENTJE,	
TRUDI,	
WIEZELIJNE,	
ALMA,	
GONDA,	
ERIKA,	
SOL, (Solange)	
NADIA.	haar klasgenoten.

Eerste bedrijf.

Hier wordt de pauze van een aan gang zijnde schoolfeest gesuggereerd.
Het doek is dicht.

Op de voorgrond, voor het gesloten doek, of beneden voor het podium,
speelt iemand een of ander stukje.

Even voor het einde van dit klavierstukje, komt langs de zaal,
M.E. Belpaire (op begeleid door

Mevr. Chaumont (die J.B. naar de ereplaats leidt.)

Pianiste (beëindigt haar spel, staat op en buigt.)

Applaus.

Pianiste (af.)

Doek open.

Leerlingen staan gereed voor hun choreografisch optreden.

Chaumont (gaat op het podium en buigt voor J. Belpaire.)

Juffrouw Belpaire, beste ouders van onze leerlingen
en sympathisanten van ons Instituut ! Na deze kleine
pauze staan onze kleintjes reeds van ongeduld te trap-
pelen ! Ze willen letterlijk hun beste beentje voorzet-
ten ! Want ook zij willen hun dank betuigen aan hun
lieve grote Mamie, de moeder van hun school ! Voor
deze kinderen is het bijna als in het sprookje !
Bij hun geboorte, Juffrouw Belpaire, stond U aan hun
wieg als een goede fee met dit onschatbaar geschenk :
een Instituut waarin het kind gevormd wordt in een
warme, familiale sfeer, tot een voorname vrouw met
persoonlijkheid. Kortom tot een oprecht, goed mens !

Applaus in de zaal.

Chaumont (komt terug haar plaats naast Belpaire innemen.)

Opvoering door de leerlingen van het _____ studiejaar van

Applaus.

Leerlingen (af.)

Chaumont (op podium) En nu, Juffrouw Belpaire en beste vrienden, wordt er aan dit feestboeket een zeldzame bloem gevoegd. De laureate van onze muziekwedstrijd, Joëlle Remora, biedt ons de primeur van een lied dat zijzelf heeft gedicht en getoonzet. (Terwijl J.R. op komt en buigt)
Juffrouw Joëlle Remora !

Applaus in de zaal.

Joëlle (zingt en wordt op het klavier begeleid of begeleidt zichzelf.)

Kleine handjes, in mijn droom,
kloppen aan mijn raam !

Kleine mondjes, in mijn droom,
roepen zacht mijn naam !

Kleine monden, rode monden,
wenken, wenken, vragen stil
of ik nog niet komen wil,
tot ik van verlangen ril !

Want ik wil,

God, ik wil !

En gij weet, het is geen gril !
Ja, mijn God, ik wil !

Rond uw bedjes, in mijn droom,
zweef ik dag en nacht !

Op uw hoofdjes, in mijn droom,
Zijn mijn handen zacht !

Duizend ogen, grote ogen,
roepen, roepen, vragen stil,
of ik nog niet komen wil,
tot ik van verlangen ril !

Want ik wil,

God, ik wil !

En gij weet, het is geen gril !
Ja, mijn God, ik wil !

Stevig applaus.

Joëlle (buigt en durft niet opkijken.)

Twee kleintjes komen naar beneden en bieden J.B. een hengselkorfje met bloemen aan. Daarna nemen zij haar bij de handen en brengen haar op het podium.

Chaumont volgt, met de bloemen die J.B. haar in handen heeft gegeven om beter met de kinderen naar boven te kunnen gaan.

Belpaire : Mevrouw Chaumont, dit feest heeft mij oprecht gelukkig gemaakt. Toen God mij de opdracht gaf, dit Instituut te stichten, was ik wel een beetje bang. Want een schip laten maken, het dopen en te water laten, is allemaal prettig en gemakkelijk ! Maar het besturen, en zorgen dat het zonder averij zijn vrachten naar de aangeduide havens brengt, dat is wat anders ! En dat hebt U gedaan, Mevrouw Chaumont ! Daarom komt u meer lof toe dan mijzelf, en ik vraag aan al de ouders om een warm applaus voor de directrice van dit Instituut, de goeie kapiteinse van dit schip !

Applaus.

Chaumont : (na een buiging) Ik vaar onder Gods vlag, en Hij gaf me wind in de zeilen. Ik ben alleen maar dankbaar dat ik hier de kapiteinse mag zijn ! En dan vind ik dit wel het geschikte moment om - nu we dan toch in scheepstermen bezig zijn - de hele bemanning van ons schip te danken en te feliciteren ! Want zonder haar kwam ik nergens ! Dus, voor alle hens, aan dek, in de ruimte en in de want : ahoi ! (applaus).

Belpaire : Dan wil ik nog speciaal de ouders danken voor het vertrouwen dat zij stellen in ons Instituut. Want tenslotte zijn wij meer dan de kluis in uw bank. In uw kluis bergt gij uw kostbaarheden, uw waarden en juwelen. Jammer genoeg zijn die allemaal vergankelijk. Maar uw kostbaarste juwelen, uw levende en eeuwige waarden brengt gij hier ! Wij zijn ons van onze verantwoordelijkheid terdege bewust ! God moge ons helpen, uw heiligste bezit te behoeden, en te laten gedijen God, Vlaanderen en uzelf ter eer !

Applaus.

Doek. Als er een tussendoek voorhanden is, dan alleen het tussendoek.

Als er een doorschijnend doek zou kunnen dichtschuiven, dat zou wel het ideaal zijn. Dan zien en horen de toeschouwers doorheen dat doek :

Belpaire : Och, Mevrouw Chaumont, als u die kindjes hebt weggebracht, wil u mij hier dan straks komen halen ? En wil u die bloemen op een frisse plaats zetten ? Ik wou graag nog een woordje praten met onze laureate.

Chaumont : Met plezier, Juffrouw Belpaire ! Ik geloof dat ze hier nog achter de schermen staat. Joëlle ! Kom eens even bij Juffrouw Belpaire !

Doek weer op

Joëlle (op)

Belpaire (neemt de handen van Joëlle) Joëlle, kind, proficiat ! Uw lied is mij dwars door het hart gegaan ! Als die tekst van u is...

Joëlle Hij is van mij, Juffrouw Belpaire. Het was heel vreemd... Hij is mij bijna gedichteerd ! Op een nacht werd ik wakker, en opeens begon het in mij te zingen : Kleine handjes in mijn droom, kloppen aan mijn raam. Kleine handjes in mijn droom, roepen zacht mijn naam ! Ik heb dat opgeschreven en dadelijk daarna ben ik weer in slaap gevallen. De volgende dag heb ik dat lied verder afgemaakt. Het kostte helemaal geen moeite. Het was net of dat lied uit mijn hart werd geperst !

Belpaire Dat heb ik gemerkt, Joëlle. Het wat een gevoel en overgave hebt ge dat gezongen ! Ge hebt U wel erg bloot gegeven... Er was moed toe nodig.

Joëlle (glimlachend) De moed der wanhoop, misschien. Wat ik niet durfde zeggen... heb ik gezongen. Al twee jaar zit die roeping in mij te sudderen, Juffrouw Belpaire. Ik denk dat ik het moet doen. Ik voel het als een soort opdracht. Zou het kunnen dat elke mens van bovenuit een opdracht krijgt ? Ik heb daar al veel over nagedacht.

Belpaire Ik ben er zeker van, Joëlle. De een al wat expliciter dan de andere. Maar gelukkig de mens die zijn opdracht kan volvoeren. Dat is niet voor iedereen weggelegd.

Joëlle : Ik ben bang voor mama, Juffrouw Belpaire. Haar wil is altijd wet geweest in ons huis. Ses désirs furent des ordres. Als zij niet dadelijk haar zin kon doorzetten, kopte ze. Soms veertien dagen aan een stuk. Dan liep ze rond als een stomdove. Arme papa... daar was hij niet tegen opgewassen.

Belpaire : (zacht) En gij ?

Joëlle : (gelaten glimlach) Tegen mij kopt ze niet. Ik ben een gehoorzame dochter. A quoi bon ?

Belpaire : Ieder mens... ook een vrouw, heeft recht op zelfstandigheid en persoonlijkheid. De ouders mogen niet de leest zijn waarop ze hun kinderen met alle middelen willen schoeien ! Maar wat ik gis uit de tekst van uw lied, opteert ge niet voor een muzikale carrière. Hoewel ge dààrtoc ook de aanleg en de gaven hebt.

Joëlle : Het gaat niet samen, Juffrouw Belpaire. Ik moet kiezen. In mijn hart heb ik al gekozen. De muziek wordt het niet.

Belpaire ; Wat het wèl wordt, hebt ge nog niet duidelijk geformuleerd. Is het onbescheiden...

Joëlle : (spitst de oren en steekt de vinger op. Wijst naar de coulissen. Vandaar komt, als een slagschip met volle zeilen

Mathilde Remora (ze bet haar ogen met een zakdoekje)

Excuseer me, juffrouw Belpaire ! Mijn dochter heeft me echt aan 't huilen gebracht ! Het was een mooi lied, maar kon je in 's hemelsnaam geen andere tekst kiezen ?

Joëlle : De tekst heeft mij gekozen, mama.

Mathilde ; Hoe...ge gaat me toch niet vertellen dat die woorden uit ù komen ?

Joëlle : Toch wel, mama.

Mathilde : (bekijkt haar onderzoekend) Ik wist niet dat gij gedichten maakte ? Gij hebt mij daar nooit iets van gezegd ! Dan had ge de primcur toch wel aan uw moeder mogen offreren, wat zegt u, juffrouw Belpaire ?

Belpaire : Certaines choses ne se commandent pas. En overigens moet ik u oprecht feliciteren met uw dochter, Mevrouw Remora ! Zij heeft een rijke, begaafde natuur !

Mathilde Die mij al heel wat offers heeft gevraagd om op te voeden !
Die artistieke naturen zijn zo vlug gekwetst...zo rap mis-
leid ! Bied juffrouw Belpaire toch een stoel aan, Joëlle !

(terwijl Joëlle een stoel bijschuift)

Mathilde Die artistieke, dweperige aanleg heeft ze van haar vader,
de arme man.

Joëlle Papa was geen arme man, mama !

Mathilde Maar zonder mij zou hij het gauw geworden zijn ! Wat is een
man met een diploma van een academie voor schone kunsten ?
Een clochard in spe ! Ik ben mijn vader nog steeds dankbaar
dat hij Maurice in ons makelaarskantoor aan 't werk heeft
gezet !

Joëlle (verbergt bij sommige uitlatingen haar wrevel nauwelijks)

Belpaire Een makelarij...voor een kunstenaar ! Was dat niet een beetje
tegennatuurlijk ? Nogal aride ?

Mathilde Droog brood is nog meer aride, juffrouw Belpaire ! Kijk, volgens
mij zijn er maar twee soorten kunstenaars. Zij die van hun
kunst een zaak maken. De gewiekste diplomaten. Gelijk Rubens.
Dat was een man van formaat ! En de anderen...zij die met
zichzelf en met hun kunst zaken laten doen. Door anderen,
die met de winst gaan lopen. Zoals die arme idioot, hoe heet
hij ook weer ? Die met z'n een oor. Hij heeft nog zelfmoord
gepleegd, op de koop toe !

Joëlle Vincent Van Gogh was een groot kunstenaar, mama !

Belpaire Wèl een zeer persoonlijke voorloper.

Mathilde Dat kan allemaal. Ik zeg altijd, neem me de uitdrukking niet
kwalijk ; een kunstenaar is als een varken.

Joëlle Mama !

Mathilde Mag ik uitpraten ? Een levend varken is maa'r een varken.
Een dood varken is kostbaar. Het rendeert van de krul van
zijn staart, tot de borstels op zijn huid ! Waar of niet,
juffrouw Belpaire ?

Belpaire (glimlachend) U ziet het nogal zwart-wit, mevrouw Remora.
Heel wat kunstenaars hebben benevens hun roeping, ook nog
een beroep ! Het ene doen ze uit noodzakelijk des ge-
bods, de drang van binnenuit, en het andere, uit noodzake-
lijkheid des middels. Primum vivere !

- Mathilde Zéér juist, juffrouw Belpaire. Het een kunnen ze niet laten en het andere doen ze niet goed. Omdat hun verstand er niet bij is.
- Belpaire Hun hart is er niet bij... dat kan ook moeilijk.
- Mathilde Juist. En wat is het resultaat ? De ezel die tussen twee hooioppers staat en van honger sterft ! Men zou een kunstenaar nooit mogen laten trouwen. De kunst verdraagt dat niet !
- Joëlle Rubens was twee keer getrouwd.
- Mathilde Rubens ! Rubens ! Rubens KON alles en daarom MOCHT hij alles ! Maar al de anderen blijven arme zondagsschilders. Die om hun liefhebberij hun gezin en hun familie verwaarlozen ! Maurice zou dat ook gedaan hebben ! Ik moest hem vaak tegen zichzelf beschermen ! Op kantoor zat hij klandestien te tekenen ! Tussen alle effectenbundels vond je tekeningen ! En 's zondags, Lieve hemel ! Zonder gedonder was hij niet buiten te krijgen ! Dan zat hij in koper of hout te krabben en met inkt te morsen; et après lui, le déluge ! Terwijl ik... en z'n kind...
- Joëlle Ik zag hem zo graag bezig, mama !
- Mathilde Ja, vader en dochter... twee handen op een buik ! Maar ik had toch ook recht op wat ontspanning ?
- Belpaire Natuurlijk, mevrouw Remora.
- Mathilde Dat dacht ik. Ik heb toch ook een liefhebberij ! Hebt U het gezien, juffrouw Belpaire... op het feestprogramma ? Kostumes...
- Belpaire O ja, mevrouw ! Ik zag nog geen kans u te feliciteren ! Uw be-gaafdheid zit in uw vingers !
- Mathilde Dat is zo, al zeg ik het zelf, En daarom ging ik 's zondags zo graag eens wandelen om naar de nieuwe modellen van de haute couture te kijken. Hoe dikwijls heb ik aan mijn man gevraagd : "toe Maurice, copiëer me dat model eens !" Maar nee, hoor ! Dat durfde hij niet ! Maar bij de apen in de Zoo ! Daar kon hij uren en uren zitten schetsen !
- Joëlle Zijn dierentekeningen waren magnifiek, mama ! Had u die toch maar bewaard !
- Mathilde Kind ! Als ik alles had bewaard wat je vader getekend heeft... Dan had ik de zolder moeten laten stutten ! Toen hij overleden was heb ik het meeste weggegeven. Ik had ruimte nodig voor de zaak ! Alhoewel... nu ik zie dat al die tekeningen mooi ingelijst aan andermans muren hangen... Zo'n lijst doet het

- toch maar, he ? Je zou bijna gaan denken dat ze waarde hebben !
- Belpaire De lijst niet, maar wèl de tekening, mevrouw Remora !
- Mathilde Werkelijk ? Denkt u dat ? Hebt u al werk van mijn man gezien ?
- Belpaire In mijn salon hangen een paar van zijn tekeningen. Van uw familie gekregen.
- Mathilde O... wel ! Dan waren zijn medepatienten uit het sana slimmer dan ik ! Je kon hem nooit gaan bezoeken of hij zat omringd van mensen die hem een tekening afpersten ! Al dat werk heeft waarschijnlijk zijn dood nog bespoedigd. En ik wou het hem niet meer verbieden. Toen niet meer... Ja, had ik het maar geweten, maar wie zegt het je ?
- Joëlle U zou het niet geloofd hebben, mama. Toe, praat er niet meer over. Papa was een eenvoudig, bescheiden mens. Zoals alle echte kunstenaars.
- Mathilde Maar met al die bescheidenheid kom je niet ver ! In de wereld van de kunst bestaat geen middelmaat. De middelmaat vind je op de Vrijdagmarkt. Men blinkt uit of men wordt een nul. De kunst lijkt mij een heel jalouse dame. Zij eist het onderste uit de kan. Daarom... alvorens mijn dochter te laten inschrijven ^{aan} op het Conservatorium, zal er nog eerst een hartig woordje gepraat worden ! Als zij niet van plan is, alles op alles te zetten, moet zij maar liever thuis blijven. Op kantoor kan ik haar nog altijd gebruiken !
- Joëlle Alsjeblieft, mama !
- Mathilde Bon ! Mais alors... il faut un premier prix ! 't Is niet genoeg dat zij hier laureate is, zij moet het blijven ! En het zal niet aan mij liggen ! Ik heb mijzelf al heel wat ontzegd om haar die dure muzieklessen te laten geven !
- Belpaire U droomt dus wel van een muzikale carrière voor uw dochter, mevrouw Remora.
- Mathilde Ik droom niks ! Ik sta met mijn twee voeten in de realiteit ! Wat is er met dit kind anders te beginnen ? Zij is muzikaal uitzonderlijk begaafd...dus zal het van die kant moeten komen ! Maa...ik zal haar wel moeten beschermen tegen zichzelf... en tegen dat wereldje van het Conservatorium ! Want dat is daar geen Instituut Belpaire !

Belpaire Zijt u er wel zeker van, dat het geluk van uw kind langs het conservatorium loopt ?

Mathilde Maar juffrouw Belpaire ! Ik zal mijn eigen kind toch wel kennen ! (bekijkt Joëlle) Ge kijkt zo vreemd, Joëlle... Zit u iets dwars ?

Joëlle Ik had gehoopt...ik dacht...

Mathilde Ge moet niet denken, ge moet klare taal spreken. Alleszins tegen uw moeder.

Joëlle Ik dacht dat u mijn lied zou begrepen hebben, mama.

Mathilde Uw lied ? Ja natuurlijk...ik heb begrepen dat ge bij al de rest ook nog met een moedercomplex geplaagd zit, arm kind. Maar die kinderen liggen nergens te branden ! Ge zult er misschien nog méér krijgen dan u lief is ! Ge loopt toch nog niet met trouwplannen ? Nee, dat kan niet !

Joëlle O nee, mama !

Belpaire In zijn brief aan de Galaten, zegt Sint Paulus :

Verblijd u, onvruchtbare, die niet baart !

Want talrijker zijn de kinderen van de ongehuwde, dan van de vrouw die een man heeft !

Mathilde (kijkt wantrouwend van de een naar de andere) Ge gaat me toch niet vertellen dat Joëlle naar een klooster wil ? Ge gaat me dat toch niet aandoen, Joëlle ?

Belpaire Ik ben toch ook niet naar een klooster gegaan, en kijk eens hoe goed die spreuk op mijn leven past ! De kinderen die mij mamie noemen...grote en kleine...maken mij rijk en gelukkig. Ook al heb ik ze niet zelf op de wereld gezet ! Soms is de geest nog sterker dan het bloed !

Mathilde Juffrouw Belpaire...mag ik nu eens ernstig vragen..met alle respect...wat is er achter mijn rug bedisseld ?

En waarom moet voor een zaal vol vreemden gezongen worden wat mij nog nooit is gezegd ? Wat weet u van mijn kind, dat ik niet weten mocht ?

Belpaire (staat recht) Pardon, Mevrouw Remora ! Voor dat lied hier gezongen werd, wist ik evenveel als u ! En het is niet mijn gewoonte, jonge mensen te gaan kneden ! Maar de tekst van dat lied heeft me wel een en ander verduidelijkt.

- Mathilde Wil U mij dat dan ook eens verduidelijken als 't u belieft ?
- Belpaire Kleine handjes,..vindt ze niet in een conservatorium.
Hoe was het ook weer, Joëlle ? Toe kind, wees niet bang !
- Mathilde Bang ? Ze was wel niet bang om het hier voor een volle zaal te zingen !
- Joëlle Soms durft men zingen...wat men niet zeggen kan, mama.
- Mathilde Vooruit, vooruit, Joëlle... Ik hou niet van raadsels !
Wat is dat met die handjes ?
- Joëlle (fluisterend) Kleine handjes, in mijn droom, kloppen aan mijn raam. Kleine mondjes in mijn droom, roepen zacht mijn naam. Rond hun bedjes, in mijn droom, zweef ik dag en nacht..Op hun hoofdjes in mijn droom..zijn mijn handen zacht...
- Mathilde Ik denk dat ge zelf ook aan 't zweven zijt. Zeven voet boven de grond ! Komaan Joëlle, zeg nu eens in woorden die zelfs uw moeder verstaat, wat spookt er in uw arme hoofd...(begin het te vermoeden) O Jezus Kristus...néé, dat kan niet !
- Joëlle Die kindjes...wachten op mij...in het Kindergasthuis Constance Teichmann. Ik voel dat ik...kinderverpleegster moet worden.
- Mathilde (met ingehouden woede) Gij MOET kinderverpleegster worden ? En van wie MOET gij dat, als ik tenminste nog iets te vragen heb ?
- Joëlle O mama...zie het toch zo niet, om de liefde Gods ! Ik word ertoe gedreven...van binnenuit. Het is als een opdracht...een roeping. Het laat me niet meer los !
Ik MOET het doen !
- Mathilde Gij hebt niets te moeten ! Tenzij als IK u beveel !
- Belpaire Mevrouw Remora ! Pas toch op ! Dwing een jonge bron niet in een verkeerde bedding ! Zij zoekt toch haar weg, al was het onder de grond ! En komt toch waar ze wezen moet al was het véél, véél later !
- Mathilde Juffrouw Belpaire...met alle respect...ik voel hier méér dan me lief en aangenaam is...de invloed van u !
- Belpaire O neen ! U slaat de bal totaal mis ! Spreek, Joëlle !